

ne, han sku' ikke ku' sige at hans

ie. Hans øjne var våde, men jeg
ændt raseri. Hans hænder rystede
efter porterne. Jeg trak to op. Han
rådighed. Så kom der et lille smil
røven, sagde han, op i røven, du.
ing siddet og leget ride-ranke på
de på sine slidte bukser. Hans far
vogn, og arbejdede sig op, døde
hjerstepop - for mange år siden.
g begyndte at smide om sig med
amer, du ved. Men er det rigtigt,
: sig fortroligt frem og pustede sin
at hvor der er en samler, er der
lænede sig træet tilbage i stolen og
du, jeg er skidetræt. Det så ud som
hans læber blafrede kraftigt. Klok-
føler mig halvfuld af de to porte-
den synkende skude. Gu' var det
mange år i tjenesten, og så bare

Nu har jeg jærlig samvittig-
heder. Jeg ka' hele tiden se den
Lindgren, som sad og sov
regnskaber, for mig. Nej,
hadre arbejdsløses skæb-
eg har nok i mine egne
ffære. Ja, sådan si'r de,
gør hvad jeg kan for

52. Grete Stenbæk Jensen:

Den dag vi havde amerikanerb søg (1973)

"Den dag vi havde amerikanerb søg" indgår som et selvstændigt afsnit i den dokumentariske roman "Konen og æggene", der skildrer dagligdagen på et ægtpakkeri, således som den opleves af den midaldrende pakkedame Martha Andersen. Hun er gift med den ufaglærte arbejder Lause, med hvem hun har børnene Birthe og Tom.

Det havde været en streng uge med stor travlhed og mange æg. Vi havde haft overarbejde, og der havde ikke været tid til ordentlig rengøring. Torsdag morgen blev nogle taget fra til rengøring, for der skulle komme to amerikanere for at se på, hvilken behandling æggene fik. Een blev taget fra maskinholdet, så vi kun var fem ved to maskiner i stedet for seks, som der skal til, for at man kan følge med.

Lagerforvalteren, en chauffør og Thomas, vores altmuligmand, smed fyldte ægkasser fra en lastvogn ind i pakkeriet. Portene stod på vid gab, og ti graders kulde strøg ind om os, mens alløsningen stod på. Hænderne blev kolde som isklumper, og det kneb med at holde tempoet med at samle æg op. Ved vores maskine var vi tre. Det var Betty og Elly, som var ene om tre mands arbejde. Æggene ramlede som store kolde haglbyger ned mod vore hænder.

Vi skal tage tre æg i hver hånd ad gangen og fylde dem i æsker eller på bakker, alt efter hvordan Thildes ordre nu lyder. Foran maskinerne står en af kammerterne med en suger, der tager tredive æg ad gangen, og de sendes på transportbånd ind gennem lysrummet om til os bag maskinerne.

Det vil sige, at det lige kan gå, når der er tre bag maskinerne til at samle fra. Hvis der mangler een, kommer man bagefter. Der kommer tidspunkter, hvor æggene topper sig op og hopper over i forkegte riller. Dermed kommer de i forkegt vægklasse, og så skælder Thilde ud, når hun får dem på vægten. Værre er det, når ægtrængslen bliver så stor, at der mases æg i

stykker. Så skal maskinen standses, og der forestår en større rengøring.

Den dag lukkede Betty og Elly flere gange bare i løbet af den første time. Lagerforvalteren kom hen til dem og skældte ud over svineriet. Selv om de var uden skyld, måtte skylden placeres et sted. Skylden for at produktionen blev standset. Lagerforvalteren så over på vores maskine. Fordi vi var tre, var der ingen æg, der hoppede forvildede rundt hos os. Lagerforvalteren er også et led i produktionen. Presset ovenfra trykker ham. Indirekte følte han sig vel skyldig, fordi han tog en fra maskinholdet. Men det blev pludselig os tre ved den anden maskine, der skulle bære skylden. "Kan I ikke se, hvordan æggene hopper herovre. I kan vel selv finde ud af at gå over og hjælpe," råbte han til os. Olga, Thora og jeg var nu de skyldige.

Harme og arrigskab over uretfærdig behandling går videre fra os mod de andre. "Puh ha, ovre ved den hop-maskine får de ikke nær så mange æg igennem som her," fnyste Thora, og "og så kan de ikke engang klare sig." Vi samlede op, det bedste vi kunne, og vi kunne klare os. Jeg, som stod nærmest ved Elly og Betty, kunne også følge med i deres forgæves kamp i at følge med. Jeg gik over til dem for at hjælpe.

Betty snerpede munden sammen, da jeg kom. "Det er mærkeligt - men sådan noget kan Thora og Olga aldrig finde på af sig selv, at de skal hjælpe. Det skal altid siges til dem. De ved godt, at denne her maskine giver mange flere æg end deres og så er vi endda kun to i dag." Betty måtte rigtig have luftet sin forargelse. Jeg, som ikke til daglig er så meget bag maskinerne, blev fredet i klasse B i denne strid. Elly er ganske ny. Hun blev fredet i klasse A.

Striden kom altså til at stå mellem Betty på den ene side og Olga og Thora på den anden side. Da rillerne i "hop-maskinen" var nogenlunde ryddet, gik jeg over til Thora og Olga igen. Nu var det dem, der stod begravet i æg til op over albuerne. Helt oppe på båndet lå et knækæg og pustede lidt hvide ud. "Luk! Luk! Luk!" råbte Olga næsten grædefærdig. Se hvor den griser,"

fortsatte hun med en stemme, hvori al verdens bebrej-
delse lå.

Knækægget fik en langsommelig behandling, som
kunne tilkomme mindst tre udløberæg. Når et maskin-
5 hold fungerer godt, skal man også tørre ægudløbere op
uden at stoppe maskinerne. Men hvis svineriet er for
galt, bliver der lukket. Mens ægstrømmen er standset,
kan man nå at samle en masse æg op, og næsten gøre
rent bord. Derfor er det ikke mærkeligt, at et uskyldigt
10 knækæg kan hilses med glæde, selv om det sker med
sorg i stemmen, når ægmassen er blevet for voldsom.

Olga skyllede klude og tørrede af med stor og om-
sorgsfuld properhed. Lagerforvalteren stod ved vores
maskine. "Der kom en udløber helt inde fra lysrum-
15 met," forklarede Olga, "den har svinet hele båndet til."
Han gik uden at sige noget.

Mens ægpresset var standset, kunne de andre få at
vide, hvordan min ekspedition til "hop-maskinen" var
spændt af. "Hvad sagde de til dig?" spurgte Thora. Når
bare een maskine larmer, kan man ugenert sladre om
20 hinanden, uden det høres. "Nå, Betty, hun var slem
sur," svarede jeg. Jeg måtte bevare solidariteten i denne
stund, hvor nerverne var på højkant. Hvis jeg gav mig
til at forsvare Betty nu, så ville man ikke tro, jeg var til
25 at stole på. Nå, i denne stund måtte solidariteten være
cementeret. Men nu, hvor jeg havde lagt det første ce-
mentlag, kunne jeg godt prøve at tage et lille hop for at
se, hvor meget det kunne bære.

"Det kan ikke være vores skyld, at de hele tiden skal
30 lukke derovre," fortsatte jeg. "Det hele er lagerforvalte-
rens skyld, fordi han sætter for lidt folk bag maskiner-
ne," fastslog jeg, og de to andre gav mig ret.

"Betty påstår, at deres maskine giver flere æg end
vores," fortalte jeg. "Pjø, den gamle sølle maskine," sag-
35 de Thora forarget og kunne i sin forargelse ligesom
samle dobbelt så mange æg op. Fingrene og munden
gik på hende.

Stadig meget solidarisk sagde jeg, at jeg troede heller
ikke på det, og så fortsatte jeg: "Men vi kan forlange at
40 få undersøgt, hvilken maskine, der giver flest æg i mi-

nuttet, så kan det være, at vi kunne få munden lukket
på hende." Jeg forsøgte at hoppe lidt frem og tilbage i
skyldfordelingen.

Systemet, den egentlige skyldner, var alt for abstrakt
et begreb at rette sin vrede mod i dette nederlagets øje-
blik, hvor vi ikke kunne følge med. Det lod til, at Betty
var det bedste objekt at afreagere mod.

"Høh, hende Betty er altid så stolt. Hvad har hun
egentlig at være stolt af," sagde Thora. "Hun har en for-
druken mand. Jeg glemmer fandme aldrig, sådan som
han hang over Annas datter ved sidste fagforeningsfest.
Du kan tro, at jeg sagde også min mening til ham.
Mens Betty hørte det. Fandme ja. Og ved du, hvad han
sagde? Han sagde, at jeg var en blærerøv." "Blærerøv,"
supplerede Olga, "Han er selv en blærerøv."

Ægstrømmen var voldsom ved begge maskiner. Jeg
forsøgte at skabe revolutionsstemning. "Prøv at se,
hvad der kommer af æg. Nu bliver vi her, og hvis for-
valteren kommer, og han igen skælder ud over, at vi
ikke hjælper de andre, så siger vi, at vi selv får æg nok.
Jeg skal sige det, hvis I ikke tør..." "Tør! Du tror da vel
for fanden ikke, at vi er bange for den pjæsøv," fnyste
Thora. "Nej," sagde Olga. "Jeg er heller ikke bange for
at sige ham besked." "Jamen, han skal også have be-
sked," sagde jeg bestemt, "ellers tror han bare, at vi al-
tid kan være fem bag ved to maskiner - og så skal vi
pukle sådan i al evighed."

De lukkede igen ovre ved Betty og Elly. Olga gik
derover, og hverken Thora eller jeg protesterede. Revolu-
tionen faldt.

En ny lading æg ankom. Portene smækkede igen
op. Igen blæste ti graders frost ind om os. Værst var
det for Emilie, som står lige inden for portene. Men
hun klager aldrig.

Der er andre af kammeraterne, der er som Emilie og
som heller aldrig klager. Det er de koner, som kommer
ind fra landet. Deres tavshed skyldes måske, at de altid
har slidt med urentabelt landbrug, og nu er deres krav
ikke så store. De er også med til at standse revolutio-
nen. Det kan ske, at vi har talt om strejke, men når

Emilie siger: "Hår I nogensinc
sig?", så bliver der gydt olie i
forvisses om: "At det et' ka' be
kan selvrespekten seje videre

5 revolutionen, men der var nogle
Mens jeg stod og var utilfred
der skulle så lidt til, før jeg tal
udbrød Thora: "Mine patter er i
per. Nu går jeg på lokum. Det t
eneste fornøjelse, man har her
sig en smøg." Hun gik, og jeg
nen.

Thoras bemærkning fik også
den fra portene og fra æggen-
armene og ind under brystern
klumper. Ved hver bevægelse,
som kulden bankes længere in
også på, at det var så som så m
på lokum.

20 Vi har to små toiletter, hvor t
oppe. Det er aldrig lukket. De
risikere både regn og sne på t
opholder sig der i nødtørftigt t
smugsmøg rum.

25 Der må ikke ryges i pakke
kaffe pause, og der er lang vej f
ad trappen, hen over loftet til
vil nå at ryge en hel cigaret i
tænde den, så snart man komm
kan man lige nå at skodde den
trappen igen.

30 Der er altid trængsel ved tra
vil gerne have fat i gelænderen
virkelig en nytteforanstaltning
ondt i knæene af at stå så ma
cementgulv.

35 Mens Thora var på sin for
maskinerne igen fulde. Vi lukk
den pause der blev i larmen, k
skældte ud. Tempoet var for lar

få munden lukket
45
40
35
30
25
20
15
10
5
45
50
55
60
65
70
75
80

It frem og tilbage i
var alt for abstrakt
te nederlagets øje-
Det lod til, at Betty
ld.
olt. Hvad har hun
a. "Hun har en for-
aldrig, sådan som
te fagforeningsfest.
1 mening til ham.
3 ved du, hvad han
rerøv". "Blærerøv,"
ærerøv."
egge maskiner. Jeg
ning. "Prøv at se,
vi her, og hvis for-
lder ud over, at vi
vi selv får æg nok.
Tør! Du tror da vel
len pjærøv," fnyste
eller ikke bange for
skal også have be-
r han bare, at vi al-
iner - og så skal vi
7 og Elly. Olga gik
protesterede. Revo-
ne smækkede igen
i om os. Værst var
i for portene. Men
er er som Emilie og
coner, som kommer
s måske, at de altid
og nu er deres krav
it standse revolutio-
m strejke, men når

Emilie siger: "Hår I nogensind' sjet', at det ka' betål
sig?", så bliver der gydt olie på sindenes oprør. Man
forvisses om: "At det et' ka' betål' sig." Oven på olien
kan selvspekten seje videre - for man har jo villet
5 revolutionen, men der var nogen, der forhindrede den.
Mens jeg stod og var utilfreds med mig selv over, at
der skulle så lidt til, før jeg tabte lysten til revolution,
udbrød Thora: "Mine patter er fand'me som to isklum-
per. Nu går jeg på lokum. Det er den onde lyn'me den
10 eneste fornøjelse, man har her - at gå på lokum og få
sig en smøg." Hun gik, og jeg stod alene bag maski-
nen.
Thoras bemærkning fik også mig til at mærke kul-
den fra portene og fra æggene. Den går op gennem
15 armene og ind under brysterne, der bliver som to is-
klumper. Ved hver bevægelse, man tager, er det lige-
som kulden bankes længere ind i kroppen. Jeg tænket
også på, at det var så som så med fornøjelsen ved at gå
på lokum.
20 Vi har to små toiletter, hvor et lile vindue sidder højt
oppe. Det er aldrig lukket. Det er sådan, at man kan
risikere både regn og sne på sin bare ende, når man
opholder sig der i nødtørftigt ærinde. Men det er vort
smugsmøg rum.
25 Der må ikke ryges i pakkeriet i vores ti minutters
kaffe pause, og der er lang vej gennem pakkeriet og op
ad trappen, hen over loftet til frokoststuen. Hvis man
vil nå at ryge en hel cigaret i denne pause, må man
tænde den, så snart man kommer hen til trappen, og så
30 kan man lige nå at skodde den, når man er tilbage ved
trappen igen.
Der er altid trængsel ved trappen i pauserne, og vi
vil gerne have fat i gelænderet. Hos os er gelænderet
virkelig en nytteforanstaltning, idet de fleste af os har
35 ondt i knæene af at stå så mange timer på det kolde
cementgulv.
Mens Thora var på sin fornøjelsestur, løb begge
maskinerne igen fulde. Vi lukkede dem begge to, og i
den pause der blev i larmen, kunne vi høre forvalteren
40 skælde ud. Tempoet var for langsomt over hele linjen.

Der kom ikke æg nok op til pakkeholdet. Rengørings-
holdet blev standset i arbejdet og delt ud til andre for-
mål. Lille-Birthe kom over til Betty og Elly.
45
50
55
60
65
70
75
80

Under dybe suk og klager stod hun og irriterede de
to andre mere, end de kunne bære. "Jeg vil hellere
ingen have, end hende," betroede Betty mig, da hun
kom forbi mig med noget emballage, som hun havde
hentet. "Hun kan slet ikke følge med, og når vi så er
tre, får vi endnu mere skældud, når vi lukker." Thora
og Olga så sammenbidte og tvære ud, og svarede ikke
på Bettys klage.
Hen på eftermiddagen kom de to amerikanere, for
hvis skyld der var gjort ekstra rent. De kom sammen
med ledelsen, og de gik hurtigt igennem det hele. "De
ser fand'me noget forædte ud," sagde Olga, "de er vist
mere interesseret i mad og snaps end i dette foretag-
de."
Da de var forsvundet, kom forvalteren hen til vores
maskine. Han så helt afsliappet ud i ansigtet. "Den
eneste kritik vi fik var, at affaldsbakkerne ikke står på
trærste. I kan lige ta' og ordne det, hvis de skulle kom-
me tilbage og se efter, om det er i orden." "Ja, ja," sva-
rede jeg, "men vi kan ikke passe maskinerne samtidig,"
og var tilfreds med, at jeg fik lejlighed til denne lille
demonstration. "Selvfølgelig må I lukke, så længe I
ordner det," svarede han. Nu var hans spænding ovre
for i dag, nu havde han råd til at være flink. Men for os
andre var tiden endnu ikke inde til at være flinke mod
hinanden. Der var surhed og ingen arbejdsglæde.
Dagens genvordigheder havde været for mange til, at
sindene kunne falde til ro, bare fordi to mænd fra
Amerika var gået igennem vor arbejdsplads.
Klokken 16.30 hvæsedes klokken fyraften. Der blev
masen og trængsel ved og i den lille garderobe, der
kun er en del af et gammelt lysrum, og alle havde travlt
med at få fat i deres overtøj. Nogle vrissede surt, andre
råbte og grinte. Thora, der er sådan, at hun meget hur-
tigt kan svinge fra surhed til sprudlende livsglæde, var i
denne befielsens stund helt ovenud. Mens jeg stod
sammen med hende i garderoben, sang hun drilagtigt -

53. Per H Ikast og arb

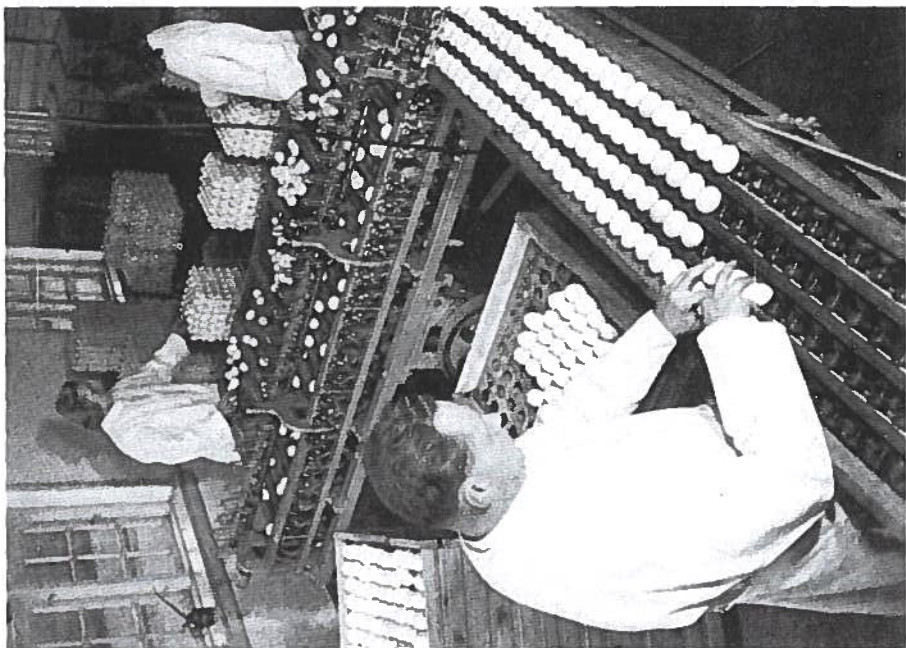
1. Nu bliver de Rita og Erna og alle de an Midt i en rull Og går hjem. sammenlægge

2. De fleste bor men ikke så rappe på hæ Det passer di ud af hænde de kom hjem de tjente god Nu er de kor lanceret i Un de køber det selv om dere

de køber det Forstår de da og deres bev her er det tæ

3. De penge de reolsystemer, investeres nu man suger p: den smager :

og de er ikke

Ægpakkeri i 1960'erne. Foto B. Schleifer.

Kender I en blærerøv, en blærerøv -- blærerøv?
Betty er en blærerøv -- en blærerøv!" Jeg maste
mig ud under Thoras arm, lige ind i maven på Betty.
Jeg nåede at se, at hendes ansigt var forpint fortrukket.
5 Hvordan skulle hun kunne vide, at det kun skyldes
systemets hårde behandling, at vi lader vor modgang
gå ud over vore arbejdskammerater.

På vejen ned ad trappen kommer jeg til at gå ved
siden af Lille-Birthe. Hun fortæller halvvejs grædende,
10 at hun har så ondt i ryggen. "Nå," siger jeg køligt og
mærker selv en kvalme, som jeg ofte har. Også på det
te punkt savnes solidaritetesfølelsen.

Flokken spredes hurtigt uden for pakkeriets porte.
Alene går jeg med en tung fornemmelse i brystet. Mon
15 andre har det som jeg? Jeg har det aldrig rart ved fyr-
aftenstid. Tanken om næste dags tvangsarbejde begyn-
der allerede at trykke mig, inden jeg når hjem.

Jeg skal hjem og lave middagsmad til Lause og Tom.
Bagefter vaske og op rydde op. Dagen ender gerne
20 med, at jeg sidder og nikker af søvnighed og ikke kan
være bekendt at gå i seng af hensyn til familiehyggen.
Jeg synes, jeg bør være vågen også selv om Lause
sover, og Tom er hos kammerater.

Hver ny dag bliver aldrig en ny dag, for den bringer
ikke noget nyt med sig. Den dag, der kom to mænd fra
25 Amerika og fandt, at det var i orden for æggenes ved-
kommende, hvis affaldsbakkerne kom til at stå på træ-
riste, da var der så megen uorden for mit vedkommen-
de, og det var bare en gammel træet dag som alle de
30 andre.